

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นเด็กที่มีความผิดปกติจากเด็กทั่วไป ในด้านการรับฟังเสียงจนเป็นเหตุให้หูไม่สามารถรับฟังได้เป็นปกติ ความบกพร่องนี้รุนแรงถึงขั้นกระทบกระเทือนต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถรับการศึกษาอย่างปกติได้ (ละออง ชูติกร 2530: 1) การที่เด็กมีความผิดปกตินี้เองจึงเป็นผลให้เด็กเหล่านั้นแสดงพฤติกรรมที่ต่างจากเด็กปกติ และเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีสาเหตุมาจากการที่เด็กไม่เข้าใจถึงความคิด ความรู้สึกและความต้องการของตัวเอง ทำให้เด็กเหล่านั้นขาดโอกาสในการรับรู้ และเป็นจุดอ่อนที่มีต่อการเรียนรู้ การพัฒนาความคิดด้านนามธรรม ซึ่งในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะเริ่มมีความล่าช้าทางการเรียนกว่าเด็กปกติตั้งแต่อายุ 3-5 ปี และจะเพิ่มขึ้นเมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น โดยความล่าช้าจะพบในวิชาคำนวณ การสะกดคำ การใช้ภาษา และวิชาที่ต้องใช้ทักษะในการคิด อันเป็นผลเนื่องมาจากความด้อยจากการรับรู้ทางการได้ยินทั้งสิ้น (กิตติศักดิ์ อุบล 2528: 64-69)

ศูนย์พัฒนาศึกษาอาเซี่ยนแห่งประเทศไทย (2527) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเด็กปกติในทุกวิชา สำหรับในวิชาที่ไม่ต้องใช้ความสามารถทางภาษา เด็กเหล่านี้จะมีความแตกต่างจากเด็กปกติไม่มากนัก ทั้งยังมีแนวโน้มให้เห็นว่าความสามารถในด้านมิติสัมพันธ์นั้นทำได้ดีไม่ยิ่งหย่อนกว่าเด็กปกติ

จากการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความคิด ความสามารถไม่ต่างจากเด็กปกติเท่าใดนัก หากแต่ความบกพร่องทางการได้ยินนั้นเป็นข้อจำกัด ที่ทำให้เกิดอุปสรรคในด้านการใช้ภาษา และก่อให้เกิดปัญหาในการเรียนรู้ของเด็กเหล่านี้ จึงเป็นที่น่าสนใจว่าในวิชาที่ไม่ต้องใช้ภาษามากนัก เช่น ศิลปะ เด็กเหล่านี้จะมีผลสัมฤทธิ์เป็นเช่นไร เนื่องจากวิชาศิลปะเป็นวิชาที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามความคิด ความสามารถของเด็ก เด็กจะการแปลความหมายของสิ่งต่าง ๆ จากสิ่งที่เขาได้พบเห็นตามทัศนะของตนเอง นอกจากนี้วิชาศิลปะ

ยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ให้พัฒนาตามกำลังความสามารถของเด็กแต่ละคน
ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520: 124) กล่าวถึงกิจกรรมศิลปะว่ามีคุณค่าต่อผู้เรียนดังนี้

1. เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความรู้สึกของตนได้อย่างอิสระ
2. เปิดโอกาสให้เด็กทดลอง และสำรวจสิ่งใหม่
3. เสริมสร้างความสามารถของเด็กในด้านจินตนาการ การสังเกต การฝึกความไว
ทางความรู้สึกต่อตนเอง และผู้อื่น
4. ฝึกความรับผิดชอบ การตัดสินใจ และความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความสำเร็จให้ตนเอง
5. ช่วยในด้านจิตบำบัด ฝึกให้เด็กกล้าแสดงออกและสามารถสร้างสรรค์ผลงาน
ทางศิลปะออกมาได้
6. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางสังคม เสาะแสวงหากลุ่มที่มีความสนใจร่วมกัน รู้จัก
แบ่งปันเครื่องมือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
7. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก โดยส่งเสริมให้เด็กคิดค้นประดิษฐ์
สิ่งใหม่
8. ส่งเสริมความเจริญงอกงามทางร่างกายของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้มือ
ในการแสดงออกต่าง ๆ

ดังนั้นถ้าได้มีการนำวิชาศิลปะบูรณาการเข้ากับการศึกษาพิเศษแล้ว ก็จะสามารถสนอง
ตอบ และเสริมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ที่บกพร่องของเด็กให้ดีขึ้น วิชาศิลปะจึงเป็นเครื่องมือใน
การส่งเสริมคุณสมบัติที่บกพร่องในเด็กพิเศษได้ เพราะจะเปิดโอกาสให้เด็กเหล่านี้ได้คิด และแก้ไข
ปัญหาด้วยตัวเอง (Lowenfeld: 1982) การที่เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมศิลปะจะทำให้เด็กเหล่านี้
ยอมรับความพิการ หรือความบกพร่องของตน นอกจากนี้กิจกรรมศิลปะยังมีประโยชน์ในแง่ของ
การฝึกการแสดงออกตามความนึกคิดของเด็ก เพราะเหตุว่ากิจกรรมศิลปะสามารถส่งเสริมความคิด
จินตนาการต่าง ๆ ของเด็กพิเศษได้ (Arnheim 1983: 9-11)

นักการศึกษา นักจิตวิทยา ตลอดจนนักวิชาการทางศิลปศึกษา ต่างก็มีความเห็นสอดคล้อง
กันว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนา และปลูกฝังการแสดงออกทางอารมณ์ ความคิด
สร้างสรรค์ สร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดี พร้อมทั้งส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กทุกคนไม่ว่า
เด็กปกติ หรือเด็กพิเศษ โดยเฉพาะการใช้ศิลปะเป็นพื้นฐานในการเรียนของเด็กที่มีความบกพร่อง

ทางการได้ยิน นอกจากจะช่วยส่งเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิด จินตนาการ และนอกเหนือไปจากนั้นยังสามารถช่วยให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ได้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาเปรียบเทียบภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติว่าจะมีผลสัมฤทธิ์เป็นเช่นไร เพราะการวาดภาพเป็นกิจกรรมศิลปะประเภทหนึ่ง ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความคิดอิสระ ส่งเสริมความมั่นใจ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการของเด็ก (พรมารินทร์ สุทธิจิตตะ 2528: 25) อีกทั้งการวาดภาพเป็นทักษะที่ไม่ต้องอาศัยความเข้าใจ หรือ การใช้ภาษาแต่อย่างใด หากแต่เป็นการแสดงออกถึงความคิด จินตนาการ และความรู้สึกภายในของเด็กอย่างแท้จริง โดยผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษาเปรียบเทียบเด็กนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา ของภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ส่วนดุสิต ซึ่งสถาบันดังกล่าวเป็นสถาบันหลักที่จัดการศึกษา การค้นคว้า การทดลอง และการเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนการให้บริการอื่น ๆ ทางด้านการศึกษาพิเศษ สถาบันแห่งนี้ได้ดำเนินงานด้านสาธิตการศึกษาพิเศษมาตั้งแต่ พ.ศ. 2512 และได้พัฒนาปรับปรุงให้ก้าวหน้ามาโดยตลอด จนในปัจจุบันมีนักเรียนสาธิตที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอยู่ในความรับผิดชอบถึง 45 คน และเด็กนักเรียนปกติอีก 53 คน มีการจัดชั้นเรียนทั้งแบบชั้นเรียนการศึกษาพิเศษ และชั้นเรียนบูรณาการ (ชั้นเรียนร่วม) จำนวนทั้งหมด 9 ห้องเรียน โดยจัดเป็นชั้นเรียนพิเศษ 7 ห้องเรียน และชั้นเรียนบูรณาการ 2 ห้องเรียน (ละออ ชูติกร 2527: 134-137) ประกอบกับจากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัย หรือการศึกษาทางด้านศิลปะกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมาก่อนเลย จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติในชั้นสาธิตการศึกษาพิเศษ อนุบาลระยอง สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ส่วนดุสิต ดังนี้

1. เปรียบเทียบภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติที่อยู่ในระดับอายุเดียวกัน
2. เปรียบเทียบภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติในเพศเดียวกัน

3. เปรียบเทียบภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติตามหลักการพัฒนาการทางศิลปะของ โลเวนเฟลด์

สมมติฐานในการวิจัย

ศูนย์พัฒนาศึกษาอาเซียนแห่งประเทศไทย (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสถานภาพของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในประเทศไทยที่อยู่ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2526 ถึง พ.ศ. 2527 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีผลสัมฤทธิ์ทางด้านมิติสัมพันธ์ ไม่แตกต่างจากเด็กปกติ

ยูนนิส และฟุทซ์ (Youniss and Furth : 1964) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "Prediction of Transitivity and Perceptual Concurrency in Hearing Aid and Deaf Children" มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติ ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติที่มีอายุเท่าเทียมกันมีความสามารถใกล้เคียงกัน แต่หากมีการใช้ภาษาเข้ามาเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีความสามารถดีต่อกว่าเด็กปกติ

จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความสามารถไม่แตกต่างจากเด็กปกติหากทักษะด้านนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา และการวาดภาพก็เป็นทักษะที่ไม่ต้องอาศัยการใช้ภาษามากนัก ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

1. ภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติ ในระดับอายุเดียวกัน ไม่แตกต่างกัน
2. ภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติ ในเพศเดียวกัน ไม่แตกต่างกัน
3. ภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติ มีพัฒนาการตามหลักการพัฒนาการทางศิลปะของ โลเวนเฟลด์ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ นักเรียนระดับอนุบาลอายุ 4-6 ปี เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระหว่าง 55-110 เดซิเบล และเด็กที่มีสภาพการฟังปกติ ซึ่งศึกษาอยู่ในระดับอนุบาลศึกษาของสาธิตการศึกษานิเทศ โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ สหวิทยาลัยรัตน โกสินทร์ สอนตุลสิต ประจำปีการศึกษา 2530
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลการวาทภาพคนของเด็กชั้นอนุบาลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และมีระดับสูญเสียการได้ยินระหว่าง 55-110 เดซิเบล เท่านั้น
3. การวิเคราะห์ผลการวาทภาพคนนี้ใช้ผลงานสำเร็จของกลุ่มประชากรเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เท่านั้น ไม่รวมถึงการสังเกตพฤติกรรมขณะปฏิบัติงานของเด็ก

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบทดสอบวาทภาพกูดีนัฟ-แฮร์ริส (Goodenough-Harris Drawing Test) เป็นแบบทดสอบที่มีความเสมอภาคทางวัฒนธรรม (Culture-Fair Test) ซึ่งสามารถนำมาใช้กับเด็กไทยได้
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถเข้าใจคำสั่งของแบบทดสอบที่เป็นเครื่องมือในการวิจัย เนื่องจากเด็กเหล่านี้ได้ผ่านการฝึกทักษะฟัง-การพูดมาแล้วทุกคน
3. ผู้วิจัยไม่สามารถแสดงรายละเอียดของแบบทดสอบวาทภาพกูดีนัฟ-แฮร์ริส (Goodenough-Harris Drawing Test) ในวิทยานิพนธ์นี้ เนื่องจากแบบทดสอบดังกล่าวเป็นแบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้ได้เฉพาะการศึกษาเท่านั้น จึงไม่สามารถนำมาเผยแพร่ต่อไปได้

คำจำกัดความในการวิจัย

ภาพวาด	หมายถึง ภาพวาดคนผู้ชาย (man) ผู้หญิง (woman) และภาพวาดตัวเอง (myself) ในแบบทดสอบวาดภาพกูดเอนOUGH-แฮร์ริส (Goodenough - Harris Drawing Test)
เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	หมายถึง เด็กที่มีอวัยวะทางการได้ยินคือหูไม่สามารถทำหน้าที่ได้สมบูรณ์เป็นปกติ ทำให้ไม่สามารถรับรู้โดยการฟังได้เป็นปกติเหมือนเด็กทั่วไปที่มีการฟังเป็นปกติ และเด็กเหล่านี้มีระดับการสูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 55-110 เดซิเบล
เด็กปกติ	หมายถึง เด็กที่มีทักษะการฟังเป็นปกติและศึกษาอยู่ในสาธิตการศึกษาพิเศษ โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ สวนดุสิต
ชั้นสาธิตการศึกษาพิเศษ	หมายถึง ชั้นเรียนการศึกษาพิเศษระดับอนุบาลศึกษาของภาควิชาการศึกษาพิเศษสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ สวนดุสิต ซึ่งมีการจัดชั้นเรียนทั้งแบบชั้นเรียน การศึกษาพิเศษ และชั้นเรียนบูรณาการ (ชั้นเรียนร่วม)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัย

2. ศึกษาแบบทดสอบวาดภาพกึ่งอัตโนมัติ-แอร์ริสอย่างละเอียด เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือ

ในการวิจัย

3. แปลแบบทดสอบวาดภาพเป็นภาษาไทย
4. ทดลองเครื่องมือ กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ของ โรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดชลบุรี แล้วนำมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง
5. นำเครื่องมือไปทดสอบกับประชากรที่ศึกษา
6. เก็บรวบรวมข้อมูลจากผลงานสำเร็จของประชากร
7. วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ
  - 7.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยทดสอบค่าทางสถิติ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติ ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05
  - 7.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการทางศิลปศึกษา ครูศิลปะที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปะเด็ก และนักจิตวิทยาวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติตามหลักการพัฒนาการทางศิลปะเด็กของ โอลเวนเฟลด์
8. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปความเรียง และตารางประกอบการอธิบาย
9. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงลักษณะการวาดภาพคนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินว่าแตกต่างจากเด็กที่มีสภาพการฟังปกติอย่างไร
2. นำเสนอผลการวิเคราะห์ต่อครูผู้สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนศิลปะสำหรับเด็กเหล่านี้ต่อไป
3. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยที่ต่อเนื่องต่อไป